

Saknr. 10/4711-12

Ark.nr. K20

Saksbehandler:

Therese Håkonsen Karlseng

SAK 31/11

NOU 2010:10 TILPASSING TIL EIT KLIMA I ENDRING - HØRINGSUTTALELSE

Saknr.: Utvalg
31/11 Fylkesrådet

Møtedato
14.03.2011

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

1. Fylkesrådet viser til NOU 2010:10 Tilpassing til eit klima i endring, og vil slutte seg til anbefalinger som a) et styrket plansystem der usikkerhet kan håndteres, b) bedre koordinering og plassering av ansvar, samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå c) økonomiske midler fra staten slik at vedlikeholdsetterslep kan avhjelpes.
2. Fylkesrådet vil forvente at Regjeringen legger frem en stortingsmelding om klimatilpassing, der statens målsettinger og strategier kommer tydelig frem.
3. Fylkesrådet mener NOU 2010:10 i noen grad underspiller fylkeskommunens rolle i klimatilpassingsarbeidet. Fylkeskommunen er et folkevalgt organ, planmyndighet og regional utviklingsaktør. På regionalt nivå er det særlig fylkeskommunen som har et veiledningsansvar overfor kommunene, og fylkeskommunen bør være en pådriver for klimatilpassing i kommunene. Fylkesmannens oppgave bør i hovedsak være å samordne statlig politikk overfor kommunene i fylket, føre tilsyn og være klageinstans. Det er nødvendig at også fylkeskommunen får tilført tilstrekkelige ressurser slik at fylkeskommunene blir i stand til å følge opp pålagte oppgaver.
4. Det vises til NOU 2010: 10 omtale av etterslep når det gjelder vedlikehold. Fylkesrådet vil særlig peke på etterslep for vedlikehold av overførte riksveger. Med forventede klimaendringer, vil vedlikeholdsetterslepet bidra til ekstra sårbarhet. I tillegg må det tas høyde for at det blir behov for å øke beredskapen for å møte uforutsette hendelser på vegnettet. Fylkeskommunene har forvaltningsansvar ut fra kulturminneloven og betydelig bygningsmasse, og Fylkesrådet vil understreke viktigheten av at det avsettes midler til å redusere vedlikeholdsetterslepet på vegene, og for kulturminner og bygg.
5. Fylkesrådet understreker at konsekvensene av klimaendringer som for eksempel ras, skred og flom kan bli alvorlige på Østlandet og i Hedmark på grunn av områder med høy befolkningstetthet og naturforhold. Dette bør gjenspeiles i ressursbruken det legges opp til i arbeidet med klimatilpassing. Det vil være behov for økt kompetanse, kartlegging og å tilpasse generelle klimaframskrivninger til regionale og lokale forhold.

FYLKESRÅDETS VURDERING OG KONKLUSJON:

Fylkesrådet vurderer det som positivt at det nå er kommet en omfattende utredning av sårbarhet og behov for tilpasning til konsekvenser av klimaendringer i Norge.

Klimatilpasning handler om både å redusere de negative konsekvensene av klimaendringer og utnytte mulighetene klimaendringene gir. Konsekvenser av klimaendringer, som f.eks ras, skred kan bli alvorlige på Østlandet blant annet som følge av at landsdelen har flere byer, høyt folketall og mye viktig infrastruktur. I Hedmark kan ras og skred komme på nye steder og til nye tider på året, og det er viktig ikke kun å se til på historiske data når bebyggelse og infrastruktur planlegges. For Hedmark som er Norges største landbruksfylke, har store vannressurser og mye reiseliv kan klimaendringene få både positive og negative utslag. Det er behov for økt kompetanse på området, og kartlegging av konsekvenser av klimaendringer vil være nødvendig samt tilpassing av generelle klimaframskrivninger til regionale og lokale forhold.

Fylkesrådet støtter NOUens vurderinger. Det er behov for en samlet nasjonal politikk på området, og fylkesrådet vil forvente at Regjeringen følger opp NOUen med en stortingsmelding om klimatilpasning.

Fylkesrådet slutter seg til NOUens understrekning av at plansystemet må styrkes, slik at usikkerhet kan håndteres. Arealplanlegging vil være et sentralt virkemiddel for å sikre utvikling av robuste samfunn, og plan- og bygningsloven bør få en forskrift om klimatilpasning inn i planarbeidet.

Fylkesrådet støtter utvalgets vurdering av at koordinering og ansvars plassering er viktig i klimatilpasningsarbeidet. Det vil være nødvendig med samarbeid på tvers både av sektorer og forvaltningsnivå. Dette gjelder også samarbeid mellom departementene, og en samordning hos Fylkesmannen av statlige styringssignaler. Fylkesrådet vil påpeke at NOUen i noen grad underspiller Fylkeskommunens rolle i klimatilpasningsarbeidet. Fylkeskommunene er et folkevalgt organ, planmyndighet, regional utviklingsaktør og har etter ny plan og bygningslov et sterkere ansvar for å veilede kommunene. Fylkeskommunen bør være en pådriver for klimatilpasningsarbeidet i kommunene.

I NOUen påpekes det at hvert forvaltningsnivå har ansvar for å redusere konsekvensene av klimaendringer gjennom kartlegging av klimasårbarhet og utarbeidelse av tilpasningsstrategi. Videre understrekes det at kompetansen må styrkes på alle forvaltningsnivå. Fylkesrådet vil gjøre oppmerksom på at dette vil kreve økte ressurser også i fylkeskommunen. Fylkesrådet støtter NOUens påpekning av at økonomiske midler fra staten er nødvendig, slik at vedlikeholdsetterslep for infrastruktur og naturmiljø kan avhjelpest. I tillegg vil fylkesrådet understreke at tilleggsmidler fra staten også vil være nødvendig for ivaretagelse av kulturminner og fylkeskommunale bygg.

Fylkesrådets vedtakskompetanse

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i FT-sak 22/08.

KORTUTGAVE

NOU TILPASSING TIL EIT KLIMA I ENDRING – HØRINGSUTTALELSE

Regjeringen oppnevnte 5. desember 2008 Flæteutvalget – under ledelse av fylkesmann Flæte i Sogn og Fjordane – for å utrede samfunnets sårbarhet og behov for tilpassning til konsekvensene av klimaendringer. 15. november 2010 ble NOU 2010: 10 *Tilpassning til eit klima i endring* overlevert miljøvernministeren. NOUen er nå på høring, med høringsfrist 17. mars 2011.

I NOU 2010: 10 påpekes det at å tilpasse seg klimaet er ikke noe nytt, men tempo og omfanget av forventede klimaendring er likevel nytt og ukjent i historisk tid. Utvalget hevder at klimatilpassningsarbeidet bør igangsettes straks og anbefaler at;

- Plansystemet styrkes, der klimatilpasset arealplanlegging er vesentlig (ny forskrift i PBL), planlegging under økt usikkerhet må håndteres og kunnskapsgrunnlag og kompetanse må bedres blant annet må klimaframskrivninger inn i planarbeidet.
- Avklaring av ansvarsforhold og styrket koordineringen både nasjonalt og regionalt.
- "Tilpassingsunderskuddet" må dekkes opp, dvs. vedlikeholdsetterslep i infrastruktur og naturmiljø.

Klimatilpassning handler om både å redusere de negative konsekvensene av klimaendringer og utnytte mulighetene klimaendringene gir. På Østlandet kan konsekvenser av klimaendringer, som f.eks ras, skred bli alvorlige på blant annet som følge av at landsdelen har områder med høy befolkningstetthet og mye viktig infrastruktur. I Hedmark kan ras og skred komme på nye steder og til nye tider på året, og det er viktig ikke kun å se til på historiske data når bebyggelse og infrastruktur planlegges. For Hedmark som er Norges største landbruksfylke, har store vannressurser og mye reiseliv kan klimaendringene få både positive og negative utslag.

Fylkesrådet støtter NOUens vurderinger. Det er behov for en samlet nasjonal politikk på området, og fylkesrådet vil forvente at Regjeringen følger opp NOUen med en stortingsmelding om klimatilpassning.

Fylkesrådet slutter seg til NOUens understrekning av at plansystemet må styrkes, slik at usikkerhet kan håndteres. Arealplanlegging vil være et sentralt virkemiddel for å sikre utvikling av robuste samfunn, og plan- og bygningsloven bør få en forskrift om klimatilpassning inn i planarbeidet.

Fylkesrådet støtter utvalgets vurdering av at koordinering og ansvars plassering er viktig i klimatilpassningsarbeidet. Det vil være nødvendig med samarbeid på tvers både av sektorer og forvaltningsnivå. Dette gjelder også samarbeid mellom departementene, og en samordning hos Fylkesmannen av statlige styringssignaler. Fylkesrådet vil påpeke at NOUen i noen grad underspiller Fylkeskommunens rolle i klimatilpassningsarbeidet. Fylkeskommunene er et folkevalgt organ, planmyndighet, regional utviklingsaktør og har etter ny plan og bygningslov et sterkere ansvar for å veilede kommunene. Fylkeskommunen bør være en pådriver for klimatilpassningsarbeidet i kommunene.

I NOUen påpekes det at hvert forvaltningsnivå har ansvar for å redusere konsekvensene av klimaendringer gjennom kartlegging av klimasårbarhet og utarbeidelse av tilpassningsstrategi. Videre understrekes det at kompetansen må styrkes på alle forvaltningsnivå. Fylkesrådet vil gjøre oppmerksom på at dette vil kreve økte ressurser også i fylkeskommunen. Fylkesrådet støtter NOUens påpekning av at økonomiske midler fra staten er nødvendig, slik at vedlikeholdsetterslep for infrastruktur og naturmiljø kan avhjelpes. I tillegg vil fylkesrådet understreke at tilleggsmidler fra staten også vil være nødvendig for ivaretagelse av kulturminner og fylkeskommunale bygg.

SAKSUTREDNING:

NOU TILPASSING TIL EIT KLIMA I ENDRING - HØRINGSUTTALELSE

Innledning

Bakgrunnen for klimaendringer og dermed nødvendige klimatilpasninger er klimaendringer og global oppvarming. Styrken og omfanget av klimaendringene vil trolig avhenge av hvor mye Norge og det internasjonale samfunnet klarer å begrense klimagassutslippene. Et meget viktig bidrag i klimaarbeidet er derfor å redusere utslipp. Likevel, og uansett hvor godt vi lykkes med utslippsreduksjoner, viser FNs klimapanelers framskrivninger at temperaturen på jorda vil stige gjennom det 21. århundret.

Selv om Norge trolig ikke vil oppleve de største endringene, vil også vårt samfunn oppleve konsekvenser av klimaendringene. Derfor oppnevnte Regjeringen 5. desember 2008 Flæteutvalget, under ledelse av Fylkesmann Flæte i Sogn og Fjordane, for å utrede sårbarhet og behov for tilpasning til konsekvenser av klimaendringer i Norge. Den 15. november 2010 ble NOU 2010: 10 *Tilpassing til eit klima i endring* overlevert til Regjeringen. Dette er første gang en så omfattende utredning er foretatt på området. NOUen er nå på høring med høringsfrist 17. mars 2011.

Saksutredningen starter med å gi en kort omtale av Flæteutvalgets overordnede klimatilpassingsanbefalinger, herunder ansvarsforhold mellom forvaltningsnivå med særlig vekt på regionalt nivå. Dernest beskrives fylkeskommunens forventninger til statens oppfølging av NOUen. Til slutt omtales noen utfordringer ved klimaendringer for Østlandet og Hedmark.

Utredning

Flæteutvalgets overordnede anbefalinger – klimatilpassing

Flæteutvalget påpeker at å tilpasse seg klimaet er ikke noe nytt, men tempo og omfanget av forventede klimaendring er likevel nytt og ukjent i historisk tid. Utvalget anbefaler at klimatilpassingsarbeidet igangsettes straks og at;

Koordineringen styrkes. Miljøverndepartementets koordinering av klimatilpassing styrkes ved at sekretariatet for koordinering av tilpassingspolitikken blir en permanent funksjon, med økt kapasitet og ressurser. Den tverrsektorielle koordineringen av arbeidet med klimatilpassing bør styrkes.

Ansvar for havnivåstigning og håndtering av overvann avklares. En nasjonal myndighet (NVE) ivaretar utforming og formidling av retningslinjer for havnivåstigning og overvann.

Plansystemet styrkes. Det viktigste tiltaket er styrking av plansystemet slik at dette tar hensyn til klimaendringer og tilpassingsbehov. Kommunene bør tilføres midler som er øremerket, for å styrke plankapasitet og kompetanse. Dette for særlig å sikre at klimatilpassing integreres bedre i arealplanlegging, og at man tar igjen vedlikeholdsetterslepet for infrastruktur.

Klimaframskrivninger i planarbeidet. Dagens plansystem tar hensyn til vær- og naturhendelser, men mangler en tilfredsstillende integrering av hensynet til fremtidige klimaendringer. Behovet for å inkludere klimatilpasning synes særlig gjeldende i areal- og naturforvaltningen, og i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Klimaendringene skjerper krav til fornuftig arealbruk og langsiktig planlegging.

Forskrift til plan- og bygningsloven (PBL). PBL er et viktig virkemiddel for kommunene. Lovteksten gir rom for fortolkning. Utvalget ser behovet for at PBL følges opp med en tilhørende forskrift for å tydeliggjøre klimatilpasning som overordnet hensyn i planarbeidet.

Kunnskapsgrunnlaget styrkes gjennom kartlegging (særlig statlig kartlegging av flom- og skredrisiko), overvåkning (særlig vind og korttidsnedbør) og forskning. Behovet for at alle aktører bygger opp kompetanse tillegges vekt. Statlig oppfølging av eksisterende kompetansehevingsbehov i fylkeskommuner og kommuner, fremheves.

Handle under usikkerhet. Det er mye usikkerhet knyttet til omfanget, konsekvensene og tidsperspektivet for klimaendringene. Likevel må det fattes avgjørelser og igangsettes arbeid ellers kan samfunnets sårbarhet for slike endringer øke.

Fylkesmannen gis overordnet ansvar. Hvert enkelt forvaltningsområde og forvaltningsnivå har ansvar for å redusere konsekvensene av klimaendringer. Den enkelte aktør skal kartlegge egen klimasårbarhet og utarbeide tilpasningsstrategi. Det bør være én regional myndighet som har det overordnede ansvaret for å følge opp arbeidet med klimatilpasning, og at oppgaven bør ligge hos Fylkesmannen. Fylkesmannen bør se til at nasjonale krav ivaretas, både i den kommunale arealplanleggingen og i arbeidet med samfunnssikkerhet.

I NOUens kapittel 14.2 (side 190) omtales Fylkesmannen, med oppgave å sørge for at nasjonal politikk blir fulgt opp, på vegne av 12 departementer og en rekke direktorater, samt oppgaver som klage- og tilsynsmyndighet. Sist i kapittel 14.3 (side 191) heter det: *“Utvalet vurderer at både fylkeskommunen og Fylkesmannen har viktige roller å spele i arbeidet med klimatilpassing, og at behovet for å styrkje kapasitet og kompetanse er til stades både hos fylkeskommunen og Fylkesmannen”.*

I kapittel 14.4 (side 192) følges omtalen av Fylkesmannens rolle opp med at: *“I arbeidet opp mot kommunane meiner utvalet at Fylkesmannen bør ha ei særleg oppgåve i å følgje opp kommunane, både gjennom råd, rettleiing, tilsyn og motsegner. Dette er knytt til behovet for tydelege styringssignal frå stat til kommune i tilpassingsarbeidet, som er nærare omtalt i kapittel 13 om kommunar. Fylkesmannen har sin funksjon forankra i styringssløyfa mellom stat, fylke og kommune, og er, i kraft av å vere motsegnsmyndigheit, i ein posisjon til å medverke til å gi klare føringar for tilpassingsarbeidet på kommunalt nivå”.*

I siste punkt i kapittel 14 om Klimatilpassing på regionalt nivå omtales *“Samarbeid og samordning på tvers av fylka”.* Det vises til samarbeid regionalt, og Vestlandsrådet og Østlandssamarbeidet nevnes som eksempler.

Klimaendringer og konsekvenser for Østlandet og Hedmark

Klimaframskrivningene¹ som utvalget legger til grunn, viser at gjennomsnittstemperaturen på Østlandet vil stige med 1,2 - 2,6 grader celsius innen år 2050. Frem mot år 2100 antas det at temperaturen vil stige med 2,3 til 4,8 grader celsius, med størst økning om vinteren og minst om sommeren. Den mest alvorlige framskrivningen anslår at vinternedbøren på Østlandet kan øke med så mye som 26,6 prosent innen 2050, og 48,8 prosent frem mot år 2100. I sommermånedene anslår både en lav og en midlere framskrivning at nedbørmengden vil reduseres i løpet av dette århundret. Det er også ventet flere dager med store nedbørmengder. En midlere framskriving for Østlandet viser at antall dager med mye nedbør vil øke med 65,4 prosent frem mot år 2100. Nedbørmengden på dager med mye nedbør anslås å øke med 14,4 prosent gjennom samme periode.

Endringene i temperatur og nedbørmønstre vil få både negative og positive konsekvenser for Østlandet og Hedmark. Innlandet vil mest sannsynlig få høyere temperaturstigning enn resten av Sør-Norge, og spesielt er det antall mildværsdager på vinteren som vil øke og som vil kunne gi mer nedbør som regn. Det kan bli hyppigere tilfeller av intens nedbør og kraftige stormer. Hedmark vil kunne oppleve et økt antall flom- og skredtilfeller, som kan opptre på steder (mindre vassdrag) som ikke tidligere har vært utsatt. Flommer kan forventes på andre tidspunkter av året, sammenlignet med dagens tradisjonelle og kjente snøsmelteflommer.

Klimatilpasning innebærer også å utnytte konsekvensene av klimaendringer positivt. Hedmark er Norges største landbruksfylke og har også betydelige vassdragsressurser. Mer nedbør kan gi økte inntekter for kraftsektoren og varmere klima gir lengre vekstsesong som kan gi mer verdiskaping både for skogbruk og jordbruk. Samtidig kan varmere klima også gi mer tørke og skadedyr, som kan påvirke landbruket negativt. Et varmere klima kan bidra positivt til reiseliv om sommeren, samtidig vil varmere vintre gjøre vinterturismen vanskeligere i innlandet.

Omtrent halvparten av landets innbyggere er bosatt på Østlandet. Det betyr at konsekvenser av klimaendringer kan bli store, og at forebygging vil være viktig, ut fra befolkningens mengde og at en stor andel av infrastruktur er lokalisert her. Regionale ulikheter betyr at kunnskap og kompetanse må bygges opp. Deler av Østlandet er lite kartlagt for risiko, og risiko fremover kan ikke i like stor grad som før bygges bare på historiske hendelser (jfr. flom og skred kan inntreffe på nye steder og til nye tider på året). Det må være kunnskap om lokale og regionale forhold, samtidig som statlige rammer og signaler må være kjent.

Forventninger overfor Staten

Fylkesrådet vil forvente at Regjeringen følger opp NOUen med en stortingsmelding, der Statens målsettinger og strategier på klimatilpassingsområdet kommer tydelig frem.

Fylkesrådet slutter seg til NOUens påpekning av viktigheten av styrket koordinering på klimatilpassingsområdet. Nasjonalt er det bygd opp et klimatilpassingssekretariat. Dette bør gå over fra prosjekt til fast ordning, slik at det kan bli et kompetansesenter som også fylkeskommunene kan samhandle med. Det er også viktig med tverrsektoriell koordinering mellom departementer og

¹ Meteorologisk institutt, Bjerknessenteret, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Havforskningsinstituttet og Nansensenteret for miljø og fjernmåling har levert rapporten "Klima i Norge 2100" på oppdrag fra utvalget NOU-Klimatilpassing. Rapporten omfatter temaene atmosfæreklima; havklima; hydrologiske forhold, inkludert flom og skredforhold.

etater, og at fylkesmannen samordner de statlige signalene overfor kommunene. Staten må bidra til at "verktøy" utarbeides i forhold til hvordan risiko i planleggingen kan håndteres.

Hva gjelder ansvarsforhold på regionalt nivå, så fokuserer NOUen relativt lite på fylkeskommunens rolle i klimatilpassingssammenheng. NOUen peker på at fylkeskommunen kan utnytte de mulighetene klimaendringene gir til verdiskaping (vannkraft og landbruk). Videre bør fylkeskommunene vurdere klimaendringene som del av regionale planer og utvikle planforum til en vesentlig fagarena for klimatilpassingsarbeid. Fylkeskommunen bør også styrke rollen man i dag har som regional kulturminnestyresmakt for å ta vare på klimasårbare kulturminner som vil trues i større grad av fuktigere og varmere vær.

Fylkeskommunen mener NOUen i noen grad underspiller fylkeskommunens rolle i klimatilpassingsarbeidet. Fylkeskommunen har flere roller som er relevante i klimatilpassingssammenheng. Fylkeskommunen er samferdselsstyresmakt, med ansvar for betydelig infrastruktur (særlig etter forvaltningsreformen) hvor det er viktig å ta hensyn til klimaendringer i planleggingen. Fylkeskommunen er også regional utviklingsaktør, har et hovedansvar for at kommunene får veiledning (fylkeskommunens veilederrolle er styrket i ny PBL) og hjelp i planleggingsoppgavene sine og har innsigelsesrett til kommunale planer. Fylkeskommunen driver også FOU-arbeid, som er en viktig funksjon innen klimatilpassingsarbeidet.

Samarbeid og koordinering på klimatilpassingsområdet blir fremhevet som viktig i NOUen. Et samarbeid mellom Fylkesmann og fylkeskommune innen klimatilpassing er viktig for vellykket klimatilpassing. Et forhold som ikke NOUen tar opp, men som vurderes som særlig sentralt, er Regional planstrategi som en arena for fokus på klimatilpassing (siden viktige utviklingstrekk og strategier vil beskrives i planstrategien). Pt. har de fleste fylker og kommuner energi- og klimaplaner, men disse omhandler i liten grad klimatilpassing. Etter ny PBL kan fylkeskommunene også utvikle regionale planer for spesielle tema og geografiske områder, i stedet for fylkesplaner og fylkesdelplaner, og klimatilpassing kan være et slikt temaområde.

I NOUens del VI Økonomiske og administrative konsekvenser heter det at tilpassing vil koste mindre enn å reparere skader. Det foreslås blant annet at det settes av en øremerket ordning for å styrke plankapasitet og plankompetanse i kommunene, og kostnadene anslås til 250–300 mill. kr årlig. Det foreslås videre avsatt 10 – 15 mill. kr. pr år til styrking av Fylkesmannens oppfølging og rådgiving overfor kommunene. For å ta igjen vedlikeholdsetterslepet for veg og kommunal bygningsmasse foreslås det avsatt hhv. kr 2,5 mrd. pr år veg (over 20 år) og kr 3,5 mrd. pr år (over 20 år). Nasjonal koordinering for Regjeringen ved et eget sekretariat anslås til kr 15 mill. pr år.

NOUen påpeker at hvert forvaltningsnivå har ansvar for å redusere konsekvensene av klimaendringer gjennom kartlegging av klimasårbarhet og utarbeidelse av tilpassingsstrategi. Videre understrekes det at kompetansen må styrkes på alle forvaltningsnivå herunder fylkeskommunalt nivå. NOUen tar til orde for at det settes av øremerkede midler til kommunene, midler til fylkesmannen, til veg og kommunal bygningsmasse. Fylkesrådet vil gjøre oppmerksom på at arbeidet med klimatilpassing også vil kreve økte ressurser i fylkeskommunen. En stor del av riksvegnettet er overført til fylkeskommunene, uten at midler til vedlikeholdsetterslep fulgte med². Dette er et område der økonomiske midler trengs mtp. tilpassing til et mer ustabil klima. Statens vegvesen har stor fokus på

² Fra 1. januar 2010 overtok Hedmark fylkeskommune totalt 1307,7 km veg som tidligere hadde vært riksveg. På disse vegene er det et totalt vedlikeholdsetterslep på 1396 millioner kroner, hvorav 439 millioner kommer fra de nye fylkesvegene. Kilde: Handlingsprogram for fylkesveger 2010-2013.

klimaendringene blant annet på vegne av fylkeskommunen, og det anses nødvendig med økt beredskap med tanke på for eksempel ras, flom, regularitet på høyfjellsveier etc. Fra fylkeskommunalt ståsted bør også midler til kulturminner og kulturmiljø nevnes særskilt, jamfør fylkeskommunens rolle i kulturminnevernet. Fylkeskommunen har som kommunen en betydelig bygningsmasse.

Fylkesrådets drøfting

Fylkesrådet vurderer det som positivt at det nå er kommet en omfattende utredning av sårbarhet og behov for tilpasning til konsekvenser av klimaendringer i Norge.

Klimatilpasning handler om både å redusere de negative konsekvensene av klimaendringer og utnytte mulighetene klimaendringene gir. Konsekvenser av klimaendringer, som f.eks ras, skred kan bli alvorlige på Østlandet blant annet som følge av at landsdelen har flere byer, høyt folketall og mye infrastruktur. I Hedmark kan ras og skred komme på nye steder og til nye tider på året, og det er viktig ikke kun å se til på historiske data når bebyggelse og infrastruktur planlegges. For Hedmark som er Norges største landbruksfylke, har store vannressurser og mye reiseliv kan klimaendringene få både positive og negative utslag. Det er behov for økt kompetanse på området, og kartlegging av konsekvenser av klimaendringer vil være nødvendig samt tilpassing av generelle klimaframskrivninger til regionale og lokale forhold.

Fylkesrådet støtter NOUens vurderinger. Det trengs en samlet nasjonal politikk på området, og fylkesrådet vil forvente at Regjeringen følger opp NOUen med en stortingsmelding om klimatilpasning.

Fylkesrådet er enig i NOUens understrekning av at plansystemet må styrkes, slik at usikkerhet kan håndteres. Arealplanlegging vil være et sentralt virkemiddel for å sikre utvikling av robuste samfunn, og plan- og bygningsloven bør få en forskrift om klimatilpasning inn i planarbeidet.

Fylkesrådet støtter utvalgets vurdering av at koordinering og ansvars plassering er viktig i klimatilpasningsarbeidet. Det vil være nødvendig med samarbeid på tvers både av sektorer og forvaltningsnivå. Dette gjelder også samarbeid mellom departementene, og en samordning hos Fylkesmannen av statlige styringssignaler. Fylkesrådet vil påpeke at NOUen i noen grad underspiller Fylkeskommunens rolle i klimatilpasningsarbeidet. Fylkeskommunene er et folkevalgt organ, planmyndighet, regional utviklingsaktør og har etter ny plan og bygningslov et sterkere ansvar for å veilede kommunene. Fylkeskommunen bør være en pådriver og samordne klimatilpasningsarbeidet i fylket.

I NOUen påpekes det at hvert forvaltningsnivå har ansvar for å redusere konsekvensene av klimaendringer gjennom kartlegging av klimasårbarhet og utarbeidelse av tilpasningsstrategi. Videre understrekes det at kompetansen må styrkes på alle forvaltningsnivå. Fylkesrådet vil gjøre oppmerksom på at dette vil kreve økte ressurser også i fylkeskommunen. Fylkesrådet støtter NOUens påpekning av at økonomiske midler fra staten er nødvendig, slik at vedlikeholdsetterslep for infrastruktur og naturmiljø kan avhjelpest. I tillegg vil fylkesrådet understreke at tilleggs midler fra staten også vil være nødvendig for ivaretagelse av kulturminner og fylkeskommunale bygg.

Det konkluderes med følgende:

1. Fylkesrådet viser til NOU 2010:10 Tilpassing til eit klima i endring, og vil slutte seg til anbefalinger som a) et styrket plansystem der usikkerhet kan håndteres, b) bedre koordinering og plassering av ansvar, samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå c) økonomiske midler fra staten slik at vedlikeholdsetterslep kan avhjelpest.
2. Fylkesrådet vil forvente at Regjeringen legger frem en stortingsmelding om klimatilpassing, der statens målsettinger og strategier kommer tydelig frem.
3. Fylkesrådet mener NOU 2010:10 i noen grad underspiller fylkeskommunens rolle i klimatilpassingsarbeidet. Fylkeskommunen er et folkevalgt organ, planmyndighet og regional utviklingsaktør. På regionalt nivå er det særlig fylkeskommunen som har et veiledningsansvar overfor kommunene, og fylkeskommunen bør være en pådriver for klimatilpassing i kommunene. Fylkesmannens oppgave bør i hovedsak være å samordne statlig politikk overfor kommunene i fylket, føre tilsyn og være klageinstans. Det er nødvendig at også fylkeskommunen får tilført tilstrekkelige ressurser slik at fylkeskommunene blir i stand til å følge opp pålagte oppgaver.
4. Det vises til NOU 2010: 10 omtale av etterslep når det gjelder vedlikehold. Fylkesrådet vil særlig peke på etterslep for vedlikehold av overførte riksveger. Med forventede klimaendringer, vil vedlikeholdsetterslepet bidra til ekstra sårbarhet. I tillegg må det tas høyde for at det blir behov for å øke beredskapen for å møte uforutsette hendelser på vegnettet. Fylkeskommunene har forvaltningsansvar ut fra kulturminneloven og betydelig bygningsmasse, og Fylkesrådet vil understreke viktigheten av at det avsettes midler til å redusere vedlikeholdsetterslepet på vegene, og for kulturminner og bygg.
5. Fylkesrådet understreker at konsekvensene av klimaendringer som for eksempel ras, skred og flom kan bli alvorlige på Østlandet og i Hedmark på grunn av naturforhold og befolkningstetthet. Dette bør gjenspeiles i ressursbruken det legges opp til i arbeidet med klimatilpassing. Det vil være behov for økt kompetanse, kartlegging og å tilpasse generelle klimaframskrivninger til regionale og lokale forhold.